

Feirmeoirí Mairteola

Ceist 1 Beidh tú ag féachaint ar ball ar thuairisc faoi fheirmeoirí mairteola. Sula bhféachann tú ar an tuairisc áfach, an féidir leat na focail seo a cheangal le chéile?

1. In a dilemma	a. faoi chaibidil
2. big demand	b. meáchan
3. being discussed	c. seantaithí
4. new genomics initiative	d. bunachar sonraí
5. beasts/ cattle	e. i gcruachás
6. database	f. brabús
7. weight	g. togra nua géanómaíochta
8. profit	h. beithígh
9. feeding	i. éileamh an mhargaidh
10. past experience	j. ag beathú
11. market demand	k. éileamh mór

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11

Ceist 2 Tabhair buille faoi thuairim faoi ábhar na tuairisce sula bhféachann tú ar an mír. Ansin, féach ar an mír den chéad uair le fáil amach an raibh an ceart agat.

Ceist 3 Féach ar an tuairisc arís. An bhfuil na habairtí seo fíor nó bréagach?

1. Tá éileamh mór ag monarchana ar mhairteoil ó thairbh sa lá atá inniu ann.
2. Sheol an tAire Coveney togra nua géanómaíochta i gCorcaigh inniu.
3. Déanfar tástáil ar eallach mairteola chun bunachar sonraí a bhailiú.
4. Beidh na feirmeoirí féin in ann a mbeithígh féin a chur i gcomparáid le beithígh ar fud na tíre.
5. Níl na monarchana ag iarraidh tairbh faoi bhun sé mhí dhéag d'aois a cheannach.
6. Ní athraíonn margadh na mairteola tapa go leor.
7. Beidh feirmeoirí in ann an brabús is fearr a dhéanamh as gach ainmhí atá acu, le cuidiú ón gcóras nua géiniteach.

Ceist 4 ‘...sé mhí dhéag...’

- A.** Cén fáth a bhfuil séimhiú ar an bhfocal **déag**?
B. Cuir Gaeilge ar na huimhreacha seo a leanas:

- 15 days
- 12 sticks
- 11 tables
- 17 computers
- 19 books
- 13 boxes
- 14 folders

Ceist 5 ‘...a bhailiú...’ ‘...a sheoladh...’ ‘...a chur...’

Samplaí den ainm briathartha atá sna samplaí thuas. Líon na bearnaí sna habairtí seo a leanas leis an bhfoirm cheart den bhriathar.

1. Caithfidh mé an obair sin _____ (déan).
2. An féidir leat an madra sin _____ (cuir) amach, le do thoil?
3. Ní miste liom aistí móra _____ (scríobh).
4. Is mór an trua go gcaithfidh muid an leabhar amaideach sin _____ (léigh).
5. Bhí orm an bia ar fad a bhí sa reoiteoir _____ (caith) amach, mar bhí sé as dáta.
6. Ba bhreá liom an gúna sin _____ (ceannaigh) ach níl an t-airgead agam.
7. Ní maith liom _____ (abair), ach ní oireann na bristí sin duit.
8. An bhféadfá an doras _____ (dún)? Tá mé ciaptha ag an bhfuacht.

Ceist 6 Pléigh na ceisteanna seo le do ghrúpa:

1. An feoilséantóir tú? Cén fáth?
2. Ar ith tú feoil chapail riamh? An bhfuil tú cinnte?
3. Cad a cheapann tú faoin dianfheirmeoireacht ?

Treoracha agus Freagraí

Ceist 1

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
e	k	a	g	h	d	b	f	j	c	i

Ceist 2

Abair le gach beirt plé a dhéanamh faoi ábhar na míre, sula seinntear í.

Ceist 3

1. Tá éileamh mór ag monarchana ar mhairteoil ó thairbh sa lá atá inniu ann. **Bréagach**
2. Sheol an tAire Coveney togra nua géanómaíochta i gCorcaigh inniu. **Fíor**
3. Déanfar tástáil ar eallach mairteola chun bunachar sonraí a bhailiú. **Fíor**
4. Beidh na feirmeoirí féin in ann a mbeithígh féin a chur i gcomparáid le beithígh ar fud na tíre. **Fíor**
5. Níl na monarchana ag iarraidh tairbh faoi bhun sé mhí dhéag d'aois a cheannach. **Bréagach**
6. Ní athraíonn margadh na mairteola tapa go leor. **Bréagach**
7. Beidh feirmeoirí in ann an brabús is fearr a dhéanamh as gach ainmhí atá acu, le cuidiú ón gcóras nua géiniteach. **Fíor**

Ceist 4

A.

Cuirtear séimhiú ar **déag** tar éis ainmfhocal a chríochnaíonn le guta (ach amháin más ainmfhocal neamhrialta, ar nós *bliain, uair* nó *seachtain* atá i gceist.)

B.

- 15 days – cúig lá dhéag
- 12 sticks – dhá bhata dhéag
- 11 tables – aon bhord déag **nó** aon tábla dhéag
- 17 computers – seacht ríomhaire dhéag
- 19 books – naoi leabhar déag
- 13 boxes – trí bhosca dhéag

Ceist 5

1. Caithfidh mé an obair sin **a dhéanamh**.
2. An féidir leat an madra sin **a chur** amach, le do thoil?
3. Ní miste liom aistí móra **a scríobh**.
4. Is mór an trua go gcaithfidh muid an leabhar amaideach sin **a léamh**.
5. Bhí orm an bia ar fad a bhí sa reoiteoir **a chaitheamh** amach mar bhí sé as dáta.
6. Ba bhreá liom an gúna sin **a cheannach**, ach níl an t-airgead agam.
7. Ní maith liom **a rá** ach ní oireann na bristí sin duit.
8. An bhféadfá an doras **a dhúnadh**? Tá mé ciaptha ag an bhfuacht.

Ceist 6

Is féidir na foghlaimeoirí a chur ag plé na gceisteanna seo i mbeirteanna nó i ngrúpaí de thriúr nó de cheathrar.

Eimear Ní Chonaola

Tá na céadta feirmeoir mairteola, ar fud na tíre, i gcruachás faoi láthair mar gheall ar an laghad éilimh atá ar fheoil tairbh, feoil a raibh éileamh mór ag monarchana uirthi¹ go dtí le gairid. In iarthar Chorcaí ar maidin, gné eile den fheirmeoireacht mhairteola a bhí faoi chaibidil.

Grett O'Connor

Bhí an tAire Talmhaíochta, Simon Coveney, i nDroichead na Bandan ar maidin chun an togra nua géanómaíochta mairteola a sheoladh go hoifigiúil. Déanfar tástáil ar shamplaí ó bheithigh mairteola chun bunachar sonraí a bhailiú. Tabharfar na torthaí ar ais do na feirmeoirí. Is féidir leo a dtréad féin a chur i gcomparáid leis an meán náisiúnta, ó thaobh meáchain de agus ó thaobh go leor tréithe eile freisin.

John McCarthy, Eolaí, ICBF

Is é seo an chéad tír ar domhan an obair seo a dhéanamh. Agus an obair seo, cuireann sé breis eolais i lámh an fheirmeora. Agus leis an eolas seo beidh an feirmeoir in ann rogha níos fearr a dhéanamh agus i ndeireadh an lae breis airgid a chur ina phóca féin.

Grett O'Connor

Ach is beag sceitimíní atá ar fheirmeoirí mairteola, Bertie O'Mahony agus John Lordon, ó Chill Bhriotáin. Ghlacadar le comhairle na saineolaithe dhá bhliain ó shin go mbeadh brabús maith le déanamh as tairbh a thógáil dá gcuid feola. Anois, tairbh faoi bhun aois a sé mhí dhéag amháin atá ag teastáil ó na monarchana. Tá Bertie agus John i measc na gcéadta ar fud na tíre atá fágtha le sé seachtaine anuas, ag beathú tarbh ba chóir a bheith díolta acu fadó. Tá seantaithí ag feirmeoirí ar a bheith á gcur féin in oiriúint d'éileamh an mhargaidh. Léiríonn cruachás na bhfeirmeoirí mairteola maidir lena gcuid tarbh cé chomh tapa is a athraíonn an margadh sin. Anois le cabhair an chórais nua ghéinitigh atá seolta inniu, ar a laghad beidh feirmeoirí in ann an brabús is mó gur féidir a dhéanamh as gach ainmhí faoina gcúram. Grett O'Connor, Nuacht TG4, i gCill Bhriotáin, i gContae Chorcaí.

---

¹ air a deirtear